

О. В. Комаров,
к. держ. упр., докторант кафедри публічного управління та митного адміністрування,
Університет митної справи та фінансів
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-0484-3283>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.6.210

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ГАРАНТУВАННЯ МИТНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПРОТИДІЇ МИТНИМ ЗАГРОЗАМ

О. Komarov,
PhD in Public Administration, Postdoctoral Fellow, University of Customs and Finance

EUROPEAN EXPERIENCE IN ENSURING CUSTOMS SECURITY AND COUNTERING CUSTOMS THREATS

Стаття присвячена дослідженню механізмів гарантування митної безпеки та протидії митним загрозам, зокрема на основі європейського досвіду. Визначено, що глобальна архітектура світової безпеки стрімко змінюється під впливом нових безпрецедентних викликів і загроз. З огляду на активну участь України в міжнародних економічних відносинах і прагнення до подальшої європейської інтеграції, гарантування митної та зовнішньоекономічної безпеки набуває стратегічного значення. У статті підкреслюється роль митниці в системі забезпечення митних інтересів та митної безпеки, як невід'ємної складової національної безпеки. Встановлено, що заходи гарантування митної безпеки та забезпечення митних інтересів мають комплексний характер та спрямовані на зміцнення безпекового ландшафту спільного митного простору. За результатами дослідження визначено ключові заходи протидії митним загрозам та зміцнення загальної безпеки міжнародних ланцюгів поставок, що в цілому підвищує рівень захисту зовнішніх кордонів і внутрішнього ринку від незаконної торгівлі та організованої злочинності.

The article explores mechanisms for ensuring customs security and countering related threats, with a focus on European experience. It highlights the evolving global security landscape, shaped by unprecedented risks such as pandemics, trade wars, and military conflicts, which further intensify the challenges faced by customs authorities. As Ukraine advances its integration into the global economy and moves closer to European membership, strengthening customs and economic security becomes a strategic priority. This requires the adoption of modern control technologies, the harmonization of legislative norms with European standards, and the expansion of international cooperation to effectively address contemporary threats.

Customs authorities play a crucial role in safeguarding national interests, as customs security is a fundamental component of overall national security. European experience demonstrates that implementing risk management systems, digitalizing customs processes, and enhancing international cooperation significantly improve customs efficiency and reinforce global supply chain security. By adopting these practices, customs authorities ensure the reliability of international trade - not only as revenue collectors but also as guarantors of security — facilitating trade while protecting domestic markets.

The study identifies key strategies for mitigating customs threats and enhancing the resilience of supply chains, contributing to the effective protection of European borders from illicit trade and organized crime. It also underscores the importance of balancing strict customs controls with the facilitation of legitimate trade to support economic growth. The research confirms that customs security requires a comprehensive approach that integrates financial, regulatory, technological, and institutional measures. Strengthening these dimensions is vital for Ukraine's further integration into the European economic and customs space, ensuring stability in the face of modern global challenges.

Ключові слова: митна безпека, митні інтереси, митні загрози, митне адміністрування, європейська інтеграція.

Key words: customs, customs administration, customs security, supply chain security, customs threats.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Інтенсивна глобалізація та відкритість ринків, міжнародна кооперація, розвиток технологій і засобів виробництва зумовили стрімке зростання обсягів міжнародної торгівлі впродовж останніх десятиліть. Однак загострення геополітичних і воєнних конфліктів у світі, а також зміцнення тенденцій до посилення жорсткого торговельного протекціонізму породжують нові виклики і загрози глобальній безпековій архітектурі та трансатлантичній стабільності.

Маючи значний торговельний потенціал, Україна інтегрована в систему міжнародних економічних зв'язків і прагне до подальшого поглиблення міжнародної та європейської інтеграції, у тому числі до європейського митного простору та спільного ринку. Відтак, питання забезпечення митної та зовнішньоекономічної безпеки є одним із стратегічних пріоритетів для України в умовах сучасних глобальних викликів і загроз.

Однак після десятиліть вільної та відкритої торгівлі світ стикається з новими шокуючими та безпрецедентними викликами, як-то пандемії світового масштабу, загрози глобальних продовольчих криз, загострення воєнних конфліктів, а також нові "торговельні війни". Причому редакція журналу The Wall Street Journal красномовним заголовком "The Dumbest Trade War in History" [17] підкреслює недалекоглядність і небезпечність відповідної торговельної та митної політики.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематиці забезпечення митних інтересів та гарантування митної безпеки присвячено чимало досліджень українських науковців, зокрема Бережнюка І.Г., Несторишена І.В. та Рудніченка Є.М. [1, 7], Дорофесвої Л.М. [3], Івашової Л.М. [4], Кормича Б.А. [14], Костяної О.В. [5], Крисоватого А.І. [13] та Новосад І.В. [6, 9], Пашка П.В. [7, 10, 11], Попівняка О.І. [12] та багатьох інших дослідників і фахівців з питань митної справи.

Разом із тим, позаяк безпековий контекст як для України, так і для всього цивілізованого світу значно змінився, слушною видається думка науковців [2], що

дослідження актуальних тенденцій формування митної безпеки в період воєнного стану набуває пріоритетних значень та потребує наукових пошуків цьому напрямку задля посилення її рівня та стабілізації фінансового потенціалу України у найближчий період.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою цієї статті є дослідження механізмів гарантування митної безпеки та протидії митним загрозам з урахуванням європейського досвіду.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Питання гарантування митної безпеки та протидії митним загрозам сьогодні на вістрі науково-практичної дискусії. Як зазначають фахівці з економічної науки [2], категорія митної безпеки отримує широке міжнародне визнання, як важлива умова існування та розвитку, а також предмет наукових досліджень, особливо у контексті активізації зовнішньоекономічних та політичних ризиків, інтенсифікації міждержавних торговельних конфліктів.

Причому, на думку Крисоватого А.І. та Новосад І.В. [6, с. 67], надійність захисту життєво важливих інтересів України залежить від вироблення науково обґрунтованої концепції митної безпеки та механізму її реалізації, розвитку законодавства у галузі митної справи та практичної координації діяльності органів державного управління з метою відвернення, виявлення й усунення явних і потенційних внутрішніх і зовнішніх загроз.

Потреби в безпеці пов'язані з прагненням і бажанням держави досягти стабільного й безпечного стану та містять у собі потреби в захисті від економічних, екологічних, технологічних, соціально-економічних та інших небезпек з боку навколишнього оточення й упевненість у тому, що пріоритетні потреби держави та людини задовольнятимуться [10, с. 25]. Отже, митна безпека є одним з ключових напрямів розвитку системи національної безпеки [13, с. 29].

Водночас, як відзначають фахівці в галузі митної справи [1, с. 117], останні десятиріччя характеризуються значним зростанням напруженості та небезпеки, що зумовлює розроблення різними країнами світу певних програм підвищення рівня безпеки та охорони національної економіки. Крім того, контролюючі органи вжи-

Рис. 1. Митні інтереси та безпека

Джерело: створено на основі [8].

вають заходів щодо підвищення ефективності використання наявних ресурсів для впорядкування та контролю за міжнародним рухом товарів.

Обравши курс євроінтеграції, Україна заявила про готовність інтегруватися до Європейської Спільноти, що включає і безпекові аспекти. При цьому, як зазначає Дорофєєва Л.М. [3, с. 96—98], процеси євроінтеграції та імплементації міжнародних стандартів у митній сфері потребують зміни векторів при формуванні інституційних спроможностей української митниці. У теперішніх реаліях митниця дедалі частіше сприймається як регуляторний та безпековий інструмент держави, — констатує науковиця.

Водночас митна безпека України повинна базуватись на накопиченому досвіді функціонування митних систем світу і бути цілісною динамічною системою. У цьому контексті, на думку Новосад І.В. [9, с. 154], ключовими завданнями є імплементація міжнародно-визначених інструментів регулювання міжнародної торгівлі з метою визначення та попередження внутрішніх і зовнішніх загроз.

Отже, діяльність держави у сфері гарантування митної безпеки покликана забезпечувати захист національних інтересів [9, с. 149]. При цьому митна безпека визначається згідно з українським законодавством [8], як стан захищеності митних інтересів України, тобто національних інтересів України, забезпечення та реалізація яких досягається шляхом здійснення митної справи (Рис. 1).

Таким чином, забезпечення митних інтересів досягається шляхом здійснення митної справи. Оскільки митна справа реалізується безпосередньо митними органами, на які покладено здійснення митного контролю та митного оформлення, запобігання та протидію контрабанді, боротьбу з порушеннями митних правил, а також виконання інших завдань, то вони є головним суб'єктом гарантування митної безпеки (Рис. 2).

Таким чином, забезпечення митних інтересів досягається шляхом здійснення митної справи. Оскільки митна справа реалізується безпосередньо митними органами, на які покладено здійснення митного контролю та митного оформлення, запобігання та протидію контрабанді, боротьбу з порушеннями митних правил, а також виконання інших завдань, то вони є головним суб'єктом гарантування митної безпеки (Рис. 2).

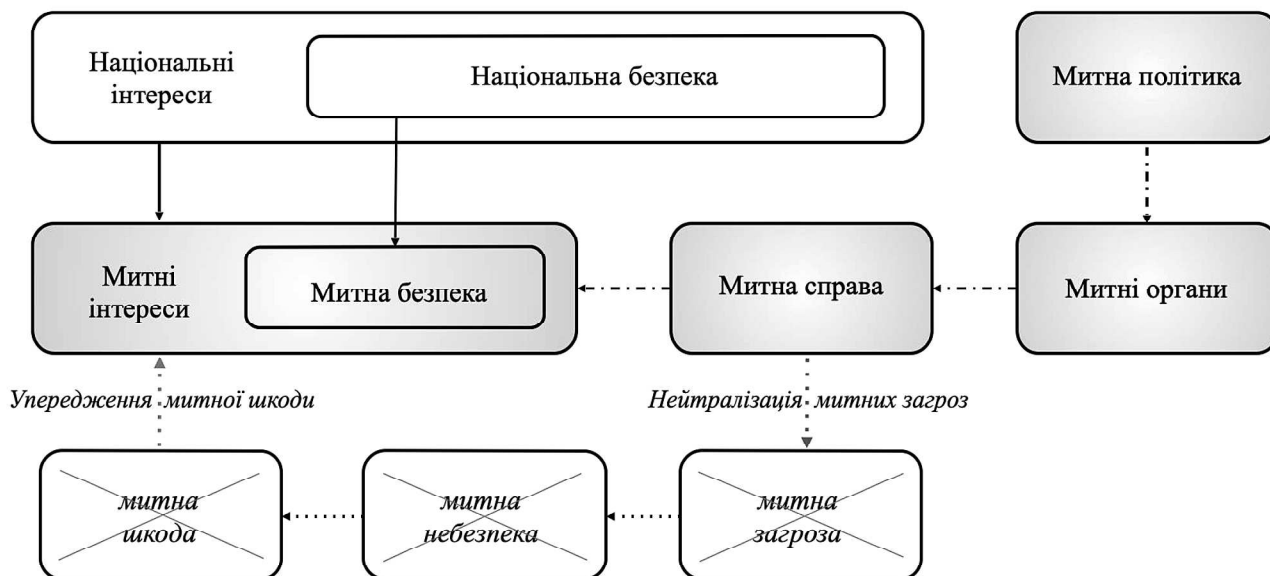

Рис. 2. Механізм гарантування митної безпеки

Об'єктом же митної безпеки, тобто на захист чого вона власне спрямована, є національні, у тому числі митні, інтереси. Таким чином, як слушно відзначають фахівці, митна безпека є важливою складовою забезпечення національної безпеки будь-якої держави [7, с. 7], а у випадку з ЄС — також і митної безпеки Союзу, одним з головних пріоритетів якого є гарантування безпеки своїх громадян та захист внутрішнього ринку.

Таким чином, митний союз вважається одним із стовпів ЄС, що є центром внутрішнього ринку. Він забезпечує міцну основу для економічної інтеграції та зростання в Європі впродовж останніх десятиліть. Утім, за цей час роль митниці та методи її роботи суттєво змінилися, аби пристосуватися до зростаючих обсягів міжнародної торгівлі, а також протистояти новим викликам транснаціональної злочинності та безпековим загрозам.

Як слушно відзначає Івашова Л.М., процвітання транснаціональних кримінальних організацій ставить під загрозу ефективність колективних спроб держав забезпечити не тільки національну, але також і міжнародну безпеку. Водночас науковиця констатує, що контрабанда — це загроза національній та міжнародній безпеці, яка втілюється в її основних рисах та характері і наслідках прояву [4, с. 90—91]. Таким чином, можна стверджувати, що митна безпека має не лише національний вимір, а й наднаціональний.

З огляду на те, що міжнародна торгівля є двигуном світової економіки, питання гарантування безпеки міжнародних ланцюгів поставок набуває дедалі більшої ваги. Митниця відіграє ключову роль у забезпеченні надійності та безпеки міжнародної торгівлі. Це робить митницю не лише "збирачем митних платежів", а й гарантом митної безпеки, що сприяє розвитку міжнародної торгівлі та захисту внутрішнього ринку.

Однак упродовж останніх десятиліть погляди на функції митниці та способи виконання нею свого мандату значно розширилися, що підтверджується також європейським досвідом. На цій основі Кормич Б.А. доходить висновку, що діяльність сучасної митниці характеризується трьома основними функціями: оподаткування, безпека та сприяння торгівлі [14, с. 32]. Враховуючи зазначене, важко погодитися з висновком [5, с. 77], що митні інтереси здебільшого мають фінансову природу.

Як слушно зазначає Мікурія К. [15, с. 51], роль митниці з часом еволюціонувала від її початкової функції збору доходів до більш широкого кола завдань на національних кордонах. Завдяки функції контролю на кордоні митниця відіграє важливу роль у захисті суспільства від потоку заборонених та інших товарів, які становлять загрозу для здоров'я та безпеки громадян. Також для митниці вкрай важливо підтримувати ефективний контроль, не перешкоджаючи безперебійному перебігу законної торгівлі.

Водночас місія митниці в Європі визначена Митним кодексом Союзу як основної відповідальної сторони за нагляд за міжнародною торгівлею Європейського Союзу. Це означає, що митниця контролює дотримання законів, які регулюють транскордонне переміщення товарів. На думку Венстри А. [18, с. 113], це зумовлює чотири основні завдання, які постають перед будь-якою митною службою, а саме: оподаткування (taxation), безпека (security), захист (safety) та сприяння (facilitation).

Так, митні органи насамперед несуть відповідальність щодо нагляду за міжнародною торгівлею Союзу, таким чином сприяючи чесній і відкритій торгівлі, реалізації зовнішніх аспектів внутрішнього ринку, спільної торговельної політики та інших спільних політик Союзу, що впливають на торгівлю та загальну безпеку ланцюга поставок. При цьому митні органи мають вживати заходів, що спрямовані, зокрема, на таке:

- а) захист фінансових інтересів Союзу та його держав-членів;
- б) захист Союзу від недобросовісної та незаконної торгівлі, водночас підтримуючи законну підприємницьку діяльність;
- с) забезпечення захисту та безпеки Союзу та його резидентів, а також охорона довкілля, за потреби у тісній співпраці з іншими органами; та
- д) підтримання належного балансу між митним контролем і сприянням законній торгівлі [16].

У межах Митного союзу ЄС митні органи держав-членів ЄС несуть відповідальність за здійснення широкого і дедалі більшого спектра контролю. Митний союз ЄС перетворився на наріжний камінь єдиного ринку, забезпечуючи безпеку кордонів ЄС, захищаючи громадян від заборонених і небезпечних товарів, таких як зброя, наркотики й екологічно шкідливі товари, та полегшуючи при цьому торгівлю ЄС з рештою світу. Він також забезпечує надходження до бюджету ЄС [13, с. 288—289].

Завдяки цим комплексним заходам митні органи підвищують рівень захисту кордонів ЄС і його громадян від незаконної торгівлі та організованої злочинності. Крім того, такі заходи також спрямовані на досягнення виваженого балансу між належним рівнем митного контролю та сприянням легальній міжнародній торгівлі. Відповідні заходи щодо зміцнення митної безпеки та безпеки міжнародних ланцюгів поставок включають, зокрема:

- розгортання системи попереднього інформування шляхом подання електронних даних для аналізу та визначення безпекових ризиків до прибуття товарів на зовнішні кордони (система контролю імпорту — ICS);
- запровадження та модернізація процедури спільного транзиту на основі розбудови комп'ютеризованої системи транзиту (NCTS);
- зміцнення партнерства між митницею та бізнесом на основі розвитку програми економічних операторів (AEO);
- розгортання спільної системи управління ризиками, зосередження контролю на переміщенні товарів високого ризику та небезпечних вантажах водночас із сприянням легальній торгівлі та прозору бізнесу;
- розбудова механізмів та інструментів взаємного обміну митними даними, у тому числі з третіми країнами, а також міжнародна співпраця з митних питань та протидії організованій транскордонній злочинності.

Водночас цікавою видається думка Венстри А. та Хеймана Ф., що основна роль митниці полягає в захисті території, що знаходиться під її юрисдикцією, у найширшому значенні цього слова [19, с. 15]. Тобто митниця в межах своєї компетенції стоїть на захисті та боронить

Рис. 3. Загальна класифікація митних загроз

матеріальні і нематеріальні цінності відповідної території, визначеної митними кордонами, та її населення від різноманітних загроз, небезпек і посягань.

Отже, митні органи покликані захищати митну безпеку як невід'ємну складову національної та колективної (наднаціональної) безпеки у широкому значенні, починаючи від економічних інтересів держави, її союзників та бізнесу і закінчуючи безпекою окремо взятого громадянина та споживача, сприяючи захисту довкілля, історичної та культурної спадщини тощо. Таким чином, митні інтереси виходять далеко за межі фінансових інтересів.

У відповідному контексті загрози митній безпеці в загальному вигляді можна класифікувати за масштабом впливу, зокрема на загрози національній митній безпеці окремих країн-членів та загрози загальній безпеці Союзу. При цьому локальні загрози мають властивість масштабуватися та переростати в загрози загальній союзній безпеці. Тому перевага надається превентивним заходам для боротьби не стільки з наслідками, скільки з причинами небезпек.

Таким чином, митниця відіграє провідну роль у системі гарантування митної безпеки і, у тісній співпраці з іншими контролюючими та правоохоронними органами, протидіє цілій низці загроз і небезпек у сфері міжнародної торгівлі та зовнішньоекономічної діяльності, виступаючи форпостом на зовнішніх кордонах. У загальному вигляді основні загрози митній безпеці включають такі аспекти:

— терористичні загрози: переміщення через кордон заборонених предметів і матеріалів (вибухові речовини, зброя тощо) з метою вчинення терористичних актів і диверсій — ця група становить загрози найвищого рівня небезпек;

— контрабанда та порушення митних правил: незаконне переміщення товарів через митні кордони, у тому числі підакцизних (наприклад, тютюнові вироби тощо), а також контрабанда, у тому числі наркотичних засобів та інших заборонених предметів, що підживлює організовану злочинність;

— економічна злочинність: ухилення від оподаткування та інші види економічних злочинів, що загрожують економічній стабільності та фінансовим інтересам, створюючи при цьому глобальні загрози не лише митній безпеці, а й у цілому економічній безпеці Союзу та його країн-членів;

— недотримання стандартів безпеки та якості: ввезення товарів, що не відповідають стандартам безпеки та якості (наприклад, споживчих товарів, продуктів харчування, лікарських засобів тощо), становить загрозу для життя і здоров'я споживачів, а також довкілля, клімату тощо;

— контрафактні товари та порушення прав інтелектуальної власності: призводить до втрат і збитків для легальних виробників і правовласників, а також підриває ринкову конкуренцію;

— порушення санкційної політики: недотримання встановлених заборон і обмежень у сфері торгівлі та зовнішньоекономічної діяльності відносно країн, компаній, товарів і технологій, особливо товарів подвійного використання, що підриває санкційний режим.

Крім того, за джерелом небезпеки митні загрози можуть бути також класифіковані на внутрішні та зовнішні (Рис. 3). Особливо увага ЄС приділяється саме зовнішнім загрозам, пов'язаним з переміщенням товарів і транспортних засобів через митні кордони Союзу з третіх країн, оскільки захист внутрішнього ринку від зовнішніх небезпек є одним з головних пріоритетів Союзу та постійно перебуває у фокусі митних органів.

Слід зазначити, що внутрішні та зовнішні загрози митній безпеці в Україні та країнах ЄС мають як певні схожі риси, так і свої відмінності, обумовлені, зокрема, географічним положенням, рівнем економічного розвитку, специфікою зовнішніх кордонів тощо. Таким чином, митні загрози можуть виникати з різних джерел і мати найрізноманітніші прояви (Рис. 4).

Водночас для різних країн світу, у тому числі для європейських країн, існують свої індивідуальні загрози митній безпеці. Наприклад, у деяких країнах загрозу становлять контрабанда наркотиків та зброї, незакон-

Рис. 4. Загрози митній безпеці та заходи протидії

на міграція (як суспільно небезпечна та така, що сприяє підвищенню рівня терористичної загрози), в інших — так звана економічна чи "товарна" контрабанда (фактично — ухилення від сплати податків).

Також загрози для митної безпеки деяких країн світу можуть становити незаконне переміщення через митний кордон контрафактних товарів, підакцизних товарів (особливо цигарок та автомобілів), валютних та культурних цінностей, належне митне регулювання (застосування митних процедур, тарифних та нетарифних ставок, встановлення належного рівня податків та зборів) та контроль за повнотою сплати митних та інших платежів, а також правильністю бази оподаткування [12].

Враховуючи зазначене, ЄС постійно працює в напрямку розбудови дієвих механізмів запобігання та протидії митним загрозам, у тому числі шляхом удосконалення митних процесів і гармонізації митних процедур, а також впровадження сучасних митних технологій та інтелектуальних систем митного контролю. Вагоме значення у цьому контексті має обмін митною інформацією та тісна співпраця між митними адміністраціями.

Крім того, важливу роль з точки зору зміцнення митної безпеки відіграють запровадження механізмів електронної митниці та розбудова цифрового середовища для міжнародної торгівлі. Одним з ключових елементів зміцнення безпеки міжнародних ланцюгів поставок є системи попереднього інформування до прибуття товарів з метою аналізу та оцінки безпекових ризиків, а також обміну оперативними даними про ризики.

Отже, питання гарантування митної безпеки та забезпечення митних інтересів мають комплексний характер і в цілому впливають на безпековий ландшафт спільного митного простору ЄС. Це має вирішальне значення для гарантування безпечного й ефективного руху товарів через зовнішні кордони. Європейський досвід свідчить, що основними напрямками для зміцнення митної безпеки є, зокрема:

— спрощення та гармонізація митних процедур завдяки імплементації стандартизованих європейських митних процесів та широкому використанню митних інформаційних технологій;

— розвиток інформаційного обміну між митними органами країн-членів, а також обміну митними даними з третіми країнами задля прискорення митних формальностей та зменшення бюрократичних навантажень на бізнес;

— розбудова безпаперового середовища для міжнародної торгівлі та створення сервіс-орієнтованого ландшафту на основі впровадження елементів електронної митниці та цифровізації митної справи;

— імплементація міжнародних стандартів з питань митної справи та міжнародної торгівлі, а також впровадження та масштабування кращих митних практик і механізмів регулювання зовнішньоекономічної діяльності;

— налагодження ефективної комунікації та швидкого обміну даними між митними та іншими контролюючими органами, що здійснюють перевірки при переміщенні вантажів через митний кордон;

— забезпечення відповідності, пропорційності, передбачуваності, прозорості, недискримінаційності та об'єктивності законодавчих положень і процедур, що мають застосовуватися уніфіковано й ефективно;

— розвиток партнерських відносин між митницею та легальним бізнесом, як-то економічні оператори, на основі взаємної довіри, поваги та співпраці задля зміцнення митної безпеки та спрощення міжнародної торгівлі;

— електронне декларування та прийняття митних рішень, попереднє інформування до прибуття вантажів на кордон, процедура спільного транзиту, безконтактні технології митного контролю та моніторингу переміщень;

— впровадження ризик-орієнтованого підходу та стратегічного управління ризиками, а також розбудова

механізмів аналізу ризиків при переміщенні товарів і транспортних засобів через митний кордон;

— протидія корупції та зменшення дискреційності повноважень посадових осіб митних органів на основі автоматизації процедур митного контролю та митного оформлення, мінімізації впливу людського фактору.

Водночас, як зазначає авторський колектив дослідження [11, с. 147], важливою складовою змін у митниці стане те, що у разі приєднання України до ЄС, східні кордони України стануть східними кордонами ЄС. І захист інтересів країн ЄС на цих митних кордонах стане важливим завданням митниці України. А для цього необхідно, щоб українська митниця мала права та обов'язки з реалізації механізмів захисту аналогічні митницям Європи.

Таким чином, оскільки ЄС створювався насамперед саме як митний союз, то питання митниці і торгівлі, тобто вільного і безпечного переміщення товарів між європейськими країнами, розглядалося при цьому як одне з ключових. Відповідно, зміцнення митної та зовнішньоекономічної безпеки в умовах сучасних глобальних викликів і загроз є одним з головних стратегічних пріоритетів як для Європи, так і для України.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Світова безпекова архітектура стрімко змінюється під тиском нових безпрецедентних загроз. Україна проходить стрес-тест і долає шлях європейської інтеграції в умовах шоків викликів. Тому реформування української митниці відповідно до міжнародних та європейських стандартів на основі провідної митної практики є запорукою підвищення ефективності митного адміністрування та зміцнення митної безпеки.

Результати дослідження підтверджують, що заходи гарантування митної безпеки мають бути комплексними, охоплюючи не лише фінансові аспекти, а й регуляторні, технологічні та інституційні механізми. Європейський досвід свідчить, що впровадження систем управління ризиками, цифровізації митних процесів та посилення міжнародної співпраці значно підвищує ефективність митних процедур та безпеку міжнародних ланцюгів поставок.

Водночас, з огляду на активну участь України в міжнародних економічних відносинах і прагнення до подальшої європейської інтеграції, питання митної безпеки набуває стратегічного значення. Отже, спроможність гарантувати безпеку і забезпечити належний захист кордонів від незаконної торгівлі та організованої злочинності є ключовим елементом подальшої інтеграції до європейського економічного та митного простору.

Література:

1. Бережнюк І. Г., Несторишен І. В., Рудніченко Є. М. Європейський досвід імплементації інформаційних систем ICS, ECS, NCTS в контексті забезпечення національної безпеки співтовариства. Вісник Хмельницького національного університету. 2015. № 4. С. 117—121.

2. Бондаренко Є. П., Угрин В. В., Кекіш І. П. Пріоритети забезпечення митної безпеки держави у період воєнного часу та післявоєнного відродження України. Економіка та суспільство. 2022. № 45. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-87>.

3. Дорофеева Л. М. Митна безпека України: перспективи підвищення рівня захищеності інтересів. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія "Право". 2024. № 84. С. 95—101.

4. Івашова Л. М. Роль митної служби України в забезпеченні економічної безпеки країни в умовах глобалізації. Наукові праці. Державне управління. 2012. № 174 (186). С. 89—95.

5. Костяна О. В. Митна безпека: її сутність і місце в системі національної безпеки держави. Бізнесінформ. 2020. № 11. С. 76—82.

6. Крисоватий А. І., Новосад І. В. Діяльність митних органів у забезпеченні митної безпеки України у сфері протидії порушенням митних правил. Науковий погляд: економіка та управління. 2017. № 2 (58). С. 66—76.

7. Митна політика та митна безпека України: монографія / за заг. ред. П. В. Пашка, І. Г. Бережнюка. Хмельницький: ПП Мельник А. А., 2013. 338 с.

8. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 44-48. Ст. 552.

9. Новосад І. В. Митна безпека як важлива складова економічної безпеки держави. Світ фінансів. 2015. Вип. 2. С. 145—155.

10. Пашко П. В. Митна безпека (теорія, методологія та практичні рекомендації): монографія. Одеса: АТ "Пласке", 2009. 628 с.

11. Пашко П. В., Пашко Д. В., Мирошніченко Г. Б., Штик Ю. В. Щодо напрямків удосконалення митної політики та механізмів інноваційного розвитку митної справи. Сталій розвиток економіки. 2024. № 3 (50). С. 146—155.

12. Попівняк О. І. Міжнародний досвід забезпечення митної безпеки. Правова просвіта. 2018. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pravprs_2018_2_4.

13. Сучасні виклики забезпечення митної безпеки в Україні: монографія / за ред. А. І. Крисоватого. Тернопіль: Університетська думка, 2020. 414 с.

14. Kormych B. The Modern Trends of the Foreign Trade Policy Implementation: Implications for Customs Regulations. Lex portus. 2018. № 5. С. 27—45.

15. Mikuriya K. Supply Chain Security: the Customs Community's Response. World Customs Journal. 2007. № 1 (2). P. 51—60.

16. Regulation (EU) No 952/2013 of the European Parliament and of the Council of 9 October 2013 laying down the Union Customs Code (recast).

17. The Dumbest Trade War in History. The Wall Street Journal. Jan. 31, 2025.

18. Veenstra A. W. A Review of Customs: Inside Anywhere, Insights Everywhere. World Customs Journal. 2023. № 17(1). P. 113-116.

19. Veenstra A., Heijmann F. The Future Role of Customs. World Customs Journal. 2023. № 17 (2), P. 13—30.

References:

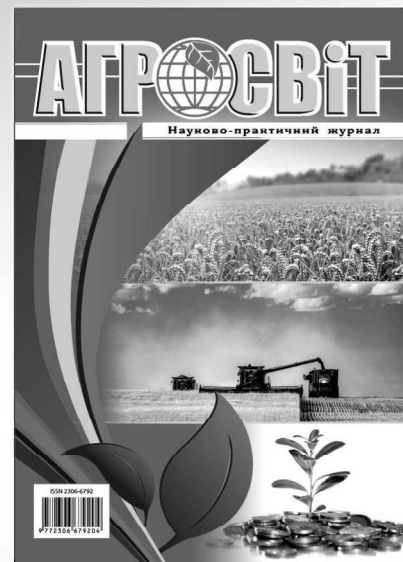
1. Berezhnyuk, I., Nestoryshen, I. and Rudnichenko, Y. (2015), "European Experiences of Implementation of Information Systems ICS, ECS, NCTS in the Context of National Security Community", Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences, vol. 4 (1), pp. 117—121.
2. Bondarenko, Y., Uhryn, V. and Kekish, I. (2022), "Priorities of Implementation the Customs Security of the State During Wartime and Post-War Reconstruction of Ukraine", Economy and Society, vol. 45. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-87>.
3. Dorofeieva, L. (2024), "Customs security of Ukraine: prospects for increasing the level of protection of interests", The collection of "Uzhhorod National University Herald. Series: Law", vol. 84, pp. 95—101.
4. Ivashova, L. (2012), "The Role of the Customs Service of Ukraine in Ensuring of Economic Security in the Context of Globalization", Naukovi pratsi, vol. 174(186), pp. 89—95.
5. Kostiana, O. (2020), "The Essence of the Customs Security and Its Place in the National Security System of the State", Business Inform, vol. 11, pp. 76—82.
6. Krysovatty, A. and Novosad, I. (2017), "The activities of customs authorities in ensuring the customs security of Ukraine in the area of counteracting the violation of customs rules", Scientific View: Economics and Management, vol. 2 (58), pp. 66—76.
7. Pashko, P. and Berezhnyuk, I. (2013), Mytna polityka ta mytna bezpeka Ukrayiny [Customs policy and customs security of Ukraine], PP Melnik A.A., Khmelnytsky, Ukraine.
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), "Customs Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (Accessed 1 March 2025).
9. Novosad, I. (2015), "Customs security as an important component of the economic security of the state", World of Finance, vol. 2, pp. 145—155.
10. Pashko, P. (2009), Mytna bezpeka (teoriya, metodolohiya ta praktychni rekomendatsiyi) [Customs security (theory, methodology and practical recommendations)], PLASKE, Odesa, Ukraine.
11. Pashko, P., Pashko, D., Myroshnychenko, G., and Shtyk, Y. (2024), "On the Direction of Customs Policy Improvement and Mechanisms of Innovative Development of Customs Affairs", Sustainable Development of Economy, vol. 3 (50), pp. 146—155.
12. Popivniak, O. (2018), "International Experience in Ensuring Customs Security", Pravova Prosvita, vol. 2, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pravprs_2018_2_4 (Accessed 1 March 2025).
13. Krysovatty, A. (2020), Suchasni vyklyky zabezpechennia mytnoi bezpeky v Ukraini [Modern challenges of ensuring customs security in Ukraine], Universytetska dumka, Ternopil, Ukraine.
14. Kormych, B. (2018), "The modern trends of the foreign trade policy implementation: implications for customs regulations", Lex portus, vol. 5, pp. 27—45.
15. Mikuriya, K. (2007), "Supply Chain Security: the Customs Community's Response", World Customs Journal, vol. 1 (2), pp. 51—60.
16. European Parliament and Council (2013), "Regulation (EU) No 952/2013 of the European Parliament and of the Council of 9 October 2013 laying down the Union Customs Code (recast)", Official Journal of the European Union, L 269, pp. 1—101.
17. The Wall Street Journal (2025), "The Dumbest Trade War in History", available at: <https://www.wsj.com/opinion/donald-trump-tariffs-25-percent-mexico-canada-trade-economy-84476fb2> (Accessed 1 March 2025).
18. Veenstra, A. W. (2023), "A Review of Customs: Inside Anywhere, Insights Everywhere", World Customs Journal, vol. 17 (1), pp. 113—116.
19. Veenstra, A., & Heijmann, F. (2023), "The Future Role of Customs. World Customs Journal, vol. 17 (2), pp. 13—30.

Стаття надійшла до редакції 05.03.2025 р.

АГРОСВІТ

<https://nauka.com.ua>

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

**Журнал включено до переліку
наукових фахових видань України
з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)**

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292